

GALANTNI SASTOJCI U LUCIĆEVOJ »ROBINJI«

Mirko Tomasović

Hvarski patricij Hanibal Lucić (1485—1553) legenda je hrvatskoga ljubavnog pjesništva, u najširem dosegu po laudi idealnoj ženi u otmjenoj senzibilnoj poemi *Jur nijedna na svit vila*. Ta je pjesma, kako znamo, fascinirala nježnoga romantičkoga platonskog ljubavnika Stanka Vraza, a probila je i daljnje ograde vremena sve do današnjega sjetnog rock-kantautora Drage Mlinarca, kojemu je poslužila kao predložak za skladbu. U Lucićevu je opusu, inače, čuvstvenost spram žene temeljan stimulans kako u njegovoj lirici, prepjevima, tako na stanovit način i u dramskoj igri *Robinja*. Hanibal je i u životu (nećemo mnogo prekapati po oskudnoj mu biografiji) bio senzualne naravi, ali galantno kultiviran čovjek. Možda mu je to bila nadoknada zbog obiteljskih i gradskih briga ili razlikovno obilježje bogatoga obrazovanog plemića u otočkoj nemirnoj zbilji. »Doba inače«, kaže P. Kasandrić, »kad je Lucić svoju tajnu ljubav sprovodio i ljubavne pjesme pjevao, nije bilo, najprikladnije za ašikovanje ni za pjesmu.« U jednostavnoj dramaturškoj obradbi motiva *robinjice* Lucić je tankočutno vodio nit ljubavnog zapleta s primjerenom pjesničkom stilizacijom: prepoznajemo tu dolcestilnovističko-petrarkističku sudbinu neraskidivu svezu dvaju mladih bića, žalbu nad ohološću i uznositošću ljubljene žene, pa ono što Francuzi zovu *dépit amoureux* te sretan rasplet u ozračju anagnorize renešansne komediografije i na kraju je sve to pretopljeno u povijesne i ro-

doljubne konotacije u ambijentalnoj apotezi Dubrovnika. Galantan naboj Lucićeva igrokaza toliko je uočljiv da ga interpretativno izdvajaju i najugledniji, ozbiljni historiografi. »Robinja«, veli Vodnik, »duhom i sadržajem posve odgovara prvoj fazi u razvitku naše umjetne poezije, jer u njoj (...) nalazimo sva obilježja suvremene erotike, što se lako opaža nesamo u pjesničkoj obradbi, već i u sadržaju.«² Vrijedi navesti Kombolovu izvanrednu parafrazu toka drame, gdje će nam pozornost privući slijedeće referencije: »Istim literarno-petrarkističkim ugodajima (...) zahvaljujemo i Lucićevu glavno djelo *Robinja*, dramu vjerne i viteške ljubavi... Ta borba za ljubav i obožavanje ljepote daje i glavno obilježje čitavoj drami.«³ I za Marina Franičevića *Robinja* je »nastala u istoj petrarkističko-leutaškoj atmosferi, a moglo bi se reći i inspiraciji.«⁴ I u ovom Lucićevu tekstu zamjetljiv je, dakle, petrarkistički sindrom, modernistička literarna prilagodba, to zanimljivija i indikativnija što potječe iz prvih desetljeća XVI. stoljeća, iz razmjerno ranog razdoblja u odnosu na renesansu izvan Italije. Taj sloj korespondira s njegovom zbirkom *Pjesni ljuvene* kao ishodištem svekolika poetičkog identiteta te je istodobno sukladan novoj hrvatskoj poeziji u okviru dubrovačkoga i splitskog kruga. *Robinja* je također argument evropeizacije hrvatske renesansne literature, što je već g. 1902. oštroumno zabilježio P. Kasandrić: »Govoriti o našim ljubavnim pjesnicima XVI. vijeka i kuditih ih što se povode za Petrarcom i Petrarkistima, nema smisla. U svima evropejskijem literaturama onoga doba ljubavno se pjesništvo istovetuje s Petrarkizmom; a glavni karakter Petrarkizma jest upravo imitacija. Kako je bilo u nas, u Dalmaciji, gdje stajasmo pod neposrednim uticajem talijanske kulture, tako je bilo u Francuskoj i Engleskoj, u Španjolskoj i Portugalskoj, a dakako kasnije, i u Njemačkoj. Mi se dapače možemo ponositi tijekom, što smo, prvi između obrazovanih naroda, bili pristupačni ovoj, pa zovimo je slobodno, slabosti tadašnje talijanske prosvjete.«⁵

Razlozi naše analize ljuvene retorike i frazeologije u ovom simpatičnom dramoletu uvjetovani su ne samo načinom Lucićeve autorske instrumentalizacije jedne poezijske konvencije, nego i njezinim kontekstom prema nacionalnoj i evropskoj baštini. Pođimo od *isklada do svrhe* diljem 1038 stihova, koliko ih *Robinja* sadrži.⁶

Već u samu proslavu, kad autor naglašava da je Derenčinova motivacija u pronalaženju zarobljenice bila drugačija od obećane nagrade ugarskog kralja, susrećemo ovu karakterističnu formulaciju:

Samo čudna sila ljuvena poraza
Od takova dila služi put ukaza,
Robinja, 11—12

Čudna sila ljuvena poraza udvorna je deskripcija, jasno, mladićeve pobude, gdje je *ljuveni poraz* (u značenju: muka, nevolja) česta sintagma naše kanconijerske lirike. Imamo je u Lucićevoj pjesmi *Ako si mislila*⁷ u četvrtom stihu:

Kadno mi cvil zada ljuvena poraza?

Da bismo uvidjeli da je ondašnja hrvatska lirika, unatoč regionalnim zaprekama, stilski srodna, što je u isti mah i pretpostavka o komunikaciji među pjesnicima, citirat ću paralelizme s Dž. Držićem (1461—1501), koji je bio već mrtav kad je Lucić započinjao književni rad. *Pjesni ljuvene*⁸ dubrovačkog petrarkista sadrže, primjerice, ovaj usklik:

Kakav je, moj Bože, ljuveni nje poraz,
XXVI, 45

Džore u jednoj pjesmi (XLII) od osam terceta četiri puta rabi stih kojemu je na kraju *gork poraz*, svojevrсни alternirani pripjev.

U uvodnom prizoru između *Derenčina* i *sluge* na početku ekspozicije mladi vitez veli:

Išćući gospoju po svitu dan i noć,
Vas svit bih za koju pridubal, da bi moć.
Robinja, 37—38

Taj bi dvostih mogao biti iz kakve ljubavne pjesme i stajati samostalno. Isti izričaj i srokovnu konstrukciju Lucić, primjerice, koristi u sastavu *Misal se zabude* (5—6):

I jezik moj i glas otkuda ima moć
Klikovat svaki čas tve ime dan i noć.⁹

Sličnost u versifikatorskom postupku s Džorinom zbirkom lako je ustanovljiva:

Od toga još doba staviv svu kripko moć,
Kako se podoba, slidim ju dan i noć,
XIII, 9—10

U taj pokoj steći iz glasa dan i noć
Svak čas te slaveći nada svu svoju moć.
XIX, 57—58

Krostoј sve usiši, usiši dan i noć
A srcem uzdiši nada svu svoju moć.
LX, 7—8

Evidentno je riječ o maniri koju je autor *Robinje* posvojio iz domaćeg petrarkizma, što će potvrditi i daljnje raščlanjivanje.

U istomu nagovoru Derenčin izriče ushićenje što je na dubrovačkoj tržnici prepoznao osobu koju posvuda traže, te nezainteresiran za raspisanu nagradu, kliče:

Sebi samo vilu išću ja i prosim
Koje zlatu strilu u sarcu mom nosim,
A cinim od male cine i vridnosti
Stvari sve ostale pri njeje liposti.
Robinja, 65—68

U petrarkističkoj topici učestalo je metaforiziranje, temeljeno na mitološkoj pripovijesti o Amoru koji probada srce strijelom. Možda je to jedna od najprepoznatljivijih kanconijerskih stilskih figura. U Luciovevoj je lirici također veoma prisutna:

I tarpit ni muka strilu dani ranu,
Gospoje, iz luka tvojega poslanu.
...
Za moći tvojih ruk, za lipost tvojih kril,
Ljubavi, i za luk i za tvoj zlatan stril,
...
Jer (ovo dobro znaj) ljubavi tve strila
...
Ki mi sarce rani, zlatan stril ljubeni,¹⁰

Već prije ju je Džore uveo u svoje *pjesni*:

Najliše ke tuže krozi zlate strile
Ke ih su do duše u parsi ranile.
VIII, 3—4

U pjesmi LXXXIII s uzvikom *O' strilo perena*, počinju svi neparni stihovi, itd.

Valja iz prethodnog citata iz *Robinje* isto tako interpretirati apostrofiranje *liposti*, koja je u Lucića, svjedoči nam antologijska pjesma *Jur nijedna na svit vila*, vrhovna kategorija pojavnosti *gospoje, vile*, kako su naši pjesnici preimenovali dolcestilnovističku i Petrarkinu *donnu*. U tom je smislu Lucićeva koncepcija ljepote i ljubavi nalik neoplatonističkoj koncepciji lyonske škole,¹¹ zapravo renesansnih dijaloga o toj temi. U njegovom igrokazu naziremo takvu dijalošku varijaciju u Derenčinovoj izvedbi ljuvene potvrde: prijekori zbog beščutnosti — izazivanje emocija — priznanje tobože drugoj osobi i konačno otkriće.

U *skazanju drugom* kada dolazi do kontakta između Derenčina i gusara, čak u pogađanju oko cijene otkupa interpolirane su galantne sintagme kao kontrast brutalne trgovine.

DERENČIN:

Što tako tuj diklu mučite, junaci,
Kako cvit izniklu, ali ste divjaci?

GUSAR:

Da je ova dikla kako cvit rumeni,
Targovče, iznikla, toj nišće ni meni,
Ja išću da prodam nje lice rumeno
Za jaspere kê prodam za vince čarljeno.
Robinja, 127—132

Te sintagme (*cvit i lice rumeno*) više pripadaju retorici pučke poezije koju je Lucić u nekoj mjeri asimilirao kao uostalom i Džore Držić. Isti epitet za ženino obličje Lucić rabi diljem svoje lirike,¹² dok u Džorinjoj pjesmi *Ako je istini, moj Bože, ovi san* (LXXVII), gdje je poetiziran motiv *robinjice*, nalazimo u dva navrata *lice rumeno*. Podudarnosti s dubrovačkim petrarkistom nisu, dakle, nipošto slučajne ni na razini *Robinje*, a Vodnik tvrdi, ne bez razloga, da je Džorin spomenuti sastav *Čudan san* »jedan od osnova«¹³ Lucićeve drame.

Dok se Derenčin još iskazuje kao trgovac nakon Robinjinih riječi. on neizravno već oblikuje udvornu poruku:

Znaj da ja opojih i pamet i dušu,
Jer slast riči tvojih dâ mi da okušu.
Robinja, 199—200

Fascinacija riječima, govorom *gospoje* izražava se u Petrarke stalnim formulama (*dolci parole, dolce favella*) te postaje frazeološkim inventarom njegovih oponašatelja. U Lucićevu kanconijeru, neprispodobiva vila:

Slatku ričcu kad izusti,
Bi reć mana s neba pada.¹⁴

Jedna se pjesma Š. Menčetića zove *Njen slatki glas*,¹⁵ dok u Džorinoj pjesmarici odmah na početku (III) nailazimo na stih:

Slatku rič izusti jak romon s nebesa.

Štoviše, Marulić u opisu Judite učinak njezinih riječi¹⁶ odmjerava istom elokvencijom:

Na kâ rič poskita slaje kad govori,
Iz ust joj uresita kada ih otvori.
Judita, IV, 309—312

»Besidom bisernom«, Oloferne reče,
I ričju opernom sarce mi opteče:
Judita, IV, 317—320

U *Davidijadi* pak Abigajila se služi *dulci eloquio* (IV, 75). Notorna je činjenica da je Lucić gajio uske, prisne veze sa splitskim humanistima i književnicima, te da je vjerojatno poznao Marulića i jamačno čitao njegov spjev.

Kada se plemenita »dikla« sjeća svojega prijašnjeg života, Lucić mu atribuirao oznake koje dočaravaju zamišljeni status mlade, lijepe princeze što se jada pred hrabrim i vjernim vitezom:

Tuj ti me na čride dvorkinje dvorahu
I moje beside pomnjivo zorahu,
Tuj moje sve dilo razbirati biše
Rumeno i bilo cvitje kô miriše,
I perle koje su od broja nizati,
I nakitiv resu zlatu podstrizati,
I sterat svilicu po bilomu platnu,
Umišujuć žicu srabarnu i zlatnu.
Robinja, 273—280

Iza tih stihova Lucić kao gradacijski efekt upliće jednu reminiscenciju na Dantea: Robinja parafrazira riječi tužna prisjećanja na sretne dane Franceske da Rimini.

Nesrićo, kâ svega dobra me izbavi,
Našto mi od njega spomenu ostavi?
Evo se već bolju smišljajuć parvanju
Slast nego nevolju tarpeći sadanju.
Robinja, 281—284

Ed ella a me: Nessun magior dolore,
Che ricordarsi del tempo felice
Nella miseria;
Inferno, V, 121—123

Proverbijalna Danteova misao funkcionalno je stavljena na pravo mjesto, a Lucića valja pribrojiti drugim hrvatskim renesansnim autorima (Š. Menčetiću, M. Vetranoviću, N. Dimitroviću) koji su tu misao prenijeli u svoje pjesme. Uz Petrarca, Bemba i Ariosta i Dante mu je bio uzorni pisac, što nagovješćuje ova nepoznata analogija.

Robinja također ima *vlase zlate* (309) kao i *gospoja* iz njegova kanconijera. Laura je u Petrarkinoj viziji uvijek posjedovala *capelli, chiome, treccie d'oro*. U spomenutoj Džorinoj pjesmi *Čudan san* zamjećujemo veoma sličan dvostih:

Zlate sam još vlase sad tamne raztrgla
I grdo niza se razvivši razvrgla,
LXXVII, 43—44

Videći gdi vlase zlate sam istargla
I gardo niza se pustivši razvargla,
Robinja, 309—310

Lucić je u tom slučaju preuzeo uz standardni epitet i cijelu pjesničku sliku iz Džorine tvorevine i to jasno govori o njegovoj prisnoj stvaralačkoj relaciji s dubrovačkim prethodnicima.

Pastirsku atmosferu u arkadijskom krajoliku, koji okružuje *gospojin* pohod u prirodu, uočavamo i u ovim stihovima, makar su oni prvotno Robinjine evokacije:

Običaj biše moj ishodit u šetnju
Za neka minu znoj i vrućinu ljetnju,

Kudno se prilipi perivoj prostire
I vodicom kripi bistrom kâ izvire.
Tuj svakom gizdavom dvorkinje gizdave
Iskahu zabavom kako me zabave,
Plešuć po travici, pisance spivajuć,
Poreda s slavjici glasom izvijajuć.
Robinja, 351—358

Lucić, možemo tvrditi, gdje je god to moguće, teži biranim riječima i galantnoj stilizaciji, kako bi komadu dao što doličnije obilježje ljubavnog događanja, glavnog pokretača renesansne dramaturgije. Kći bana Vlaska pri kraju svoje ispovijesti nadošlom »trgovcu« lamentira:

A gdi su mimo dvor koji mi hojahu
I noću pod prozor pisance pojahu?
Pisance u kojih veljahu da sam ja
Kruna i dika njih i sunce kô jim sja.
Robinja, 407—410

Ugodaž odgovara mediteranskoj sredini više nego sjevernjačkim navadama (Lucićeva lokalizacija) i stanovita je parodija općih mjesta u tadašnjoj modnoj ljubavnoj popijevci i podoknicama. Valjda je naš pjesnik osjećao da je usporedba žene sa suncem u verbalnim komplimentima odveć rabljena i istrošena. Inače, recimo Š. Menčetić, pjeva:

Otide sunačce, otide ljepota,
otide srdačce od moga života.¹⁷

I Judita se kod Marulića pohvalno apostrofira kao sunce (VI, 419) Ganut i opčinjen ljepotom, Derenčin, saslušavši zasužnjenu djevojku, najprije uzvraća s pravim katalogom ljuvenih opisa:

Zasve jere mnogo nesrića te tlači,
Zasve jer ubogo ruho te oblači,
Li garlo i lice i vrat imaš bilji
Od bile ružice i od bilih žilji
I zrak kim se hita pozor tvoga oka
Sunašce nathita kad sine s istoka,
A rič meda slaja iz ust kâ t' izvire,
Dikami od raja čudno zaudire

Ter dim da je krući driva i kamika
I sarcem još ljući od lava gladnika
Koga ne siluje tvoja rič pridraga
I da te miluje i da te pomaga.
Robinja, 421—432

Tu su, naime, sabrani i topografski razvedeni svi sastojci »lijeposti«, kako ih je fiksirao »meštar« Francesco Petrarca: grlo, lice, vrat, pogled, govor i njihov učinak na druge. Prate ih tipični ukrasni pridjevi i komparacije. Najuočljivije je insistiranje na bjelini kao distinktivnoj boji diskretne ženstvenosti. Prisjeća nas najpoznatije Lucičeve pjesme:

Blažen tko joj bude garlit
Garlo i vrat bil i gladak,
...
Lipo ti joj ustrepeću
Parsi bilji sniga i mlika
...
Parsti su joj tanci, bili,¹⁸

Evo po koja podudarnost s pjesnicima Ranjinina *Zbornika*. Sa Šiškom:
zašto vrat još bilji kroz vlase naziru
ner s bilom gdi žilji ružicom izviru.¹⁹

Sa Džorom:

Grlo nje pribilo bistro se prozire,
III, 19
Tve liće pribilo dopus' mi viditi.
XL, 15

Novu koncentraciju petrarkističkih termina razaznat ćemo u Derenčinovu opreznu očitovanju:

More bo izbrani vaš pozor raniti
I zatim lik rani dati i braniti,
A vi li ranite pozorom pak dovik,
Taj pozor branite u kom je rani lik.
Robinja, 581—584

Koja mi s prozora sardašce proleti,
Strilom iz pozora koja joj izleti,
Pak se sva sklopi mramorom i ledom
Ne hteći da topi mû tugu pogledom.
Otada, znaj, ćutim u sarci mom ranu
Ljuvenim priljutim čemerom trovanu,
Robinja, 591—596

Izdvojiti ćemo sada *pozor, ranu, lik* (tj. *gospojin* pogled koji kao strijela probija srce i ostavlja ranu što joj nema lijeka) i navesti podudarne stihove Menčetića, Dž. Držića i M. Marulića:

Kad ju je vidio, s parvoga pozora
Ranu je oćutio ljubvena umora;
Judita, IV, 205—206

Tako je Marulić orisao Holofernov susretaj s Juditom. Menčetić zapo-
maže:

Ne vim ja ini lik ovojni ljubavi,²⁰

Od Džore smo izabrali ovo mjesto:

Izide tuj hrlo na svital nje prozor,
Kažući sve grlo i gizdav svoj pozor,
Ter koga tuj zgleda kad tiće na nj svrne,
Stvori t' ga od leda da srcem vas trne.
Gorko ga prostrili s porazom ljuvenim,
Vas svoj vik da cvili srdaćem ranjenim,
VIII, 25—30

Dok Derenčin pravi još jedan ispovjedni korak, pridomeće:

Samo jer obična dekla si i lipa
I u svem prilična njoj lišca i kipa,
Ter mi se u tuzi zavija sardašce
Kako tuj da uzi mē žarko sunašce.
Zatim pomišljaje bolizan i tuga
Koli žestoka je kû tarpi tvoj sluga
Koji priko reda slavi te i viši,

A ti ga pogleda tvojega usliši,
Njegovu bol i jad po sebi poznavam,
Ter se i njega rad, gospoje, skončavam.
Robinja, 635—644

U citiranom ulomku valja upozoriti na rimu *sardašce-sunašce*, koja je, čini se, Luciću posebno omiljela:

Kû želju tajeći ja tebi, sunašce,
Živim ognjem žeći priča mi sardašce

...

Tolika obide radost mi sardašce
Za čas kî te vide mê oči, sunašce

...

Otkada tvoj prozor svitlji od sunašca
Proleti kroz prozor od moga sardašca.²¹

No, kad zavirimo u Džorine *Pjesni ljuvene*, susrećemo pravu poplavu sroka *sunašce-srdašce* (V, XII, XVIII, XXVII, XLV, LII, LVIII, LX, LXVI, LXXXII, LXXXV, LXXXVI). U pjesmi XXXIII s preko devedeset stihova anafora su polustihovi:

Gdi može sunašce ...
I moje srdašce ...

Susreli smo isto srokovanje i kod Šiška (u citiranom fragmentu), te je očevidno da je Lucić pozajmio, preuzeo već uvedenu konvenciju, koja bi po frekvenciji odgovarala talijanskoj rimi *cuore-dolore* iz petrarkističke baštine.

Vratimo se Derenčinovim riječima koje sugeriraju *ljubveni beteg*. Tu su također nanizani standardni izrazi čeznuća i patnje podrijetlom iz Petrarkine riznice, a iskušani već u Ranjininu *Zborniku*. Primjerice:

ljuvenu boljezan trpeći dan i noć.²²

U istu riznicu spadaju i riječi *služba*, *služiti*, *dvoriti*, *sluga*, *neharna gospoja* (ljubavnik naspram beščutne dame) u nastavku (647—659).

Pri kraju kad je Derenčin još uvijek »trgovac« i kod obećava Robinji da će je otkupiti i odvesti do njezina viteza:

Neka već tako prav ne vehne za tobom.

Robinja, 680

upotrijebljen je glagol *vehnuti* u značenju bolovati, umirati od ljubavi, također iz vokabulara Ranjinina *Zbornika*:

Razmišljam sončanje nje liče ter venu
ter zovem skončanje uz tugu ljuvenu;²³

Na svršetku drugog čina pošto je »trgovac« dobio Robinjinu izjavu da će se udati za Derenčina, on je prilikom oslobađanja iz veriga, titulira *vilo plemenita* (730), *gospoje česmena* (748) kako se pristoji galantnom kodeksu. U trećem činu (kada *godišnjica* Pera pripovijeda kolegicama Mari i Anici pripravu zaručnice za pir) u takav se kodeks uklapa stih:

Rit ćete: Danica pala je odzgara
Robinja, 770

Onajzi gospoja lipa, plemenita,
Robinja, 792

Kruno zlate žice, vilo varh svih vila,
Robinja, 801

Jer, cvite gizdavi, ...
Nego viran sluga ...
Robinja, 805,807

Nužno je tome pribrojiti lirski opis mlade pri suočenju sa zaručnikom (u Perinoj interpretaciji):

Rih vam da pribila nje lišca, prid njim stav,
Biše zarudila nice se zagledav
Tako da dobar hip ne more uzvišit
Od srama pozor lip, ni riči odrišit.
Pak ga se li hiti svitlijim pozorom
Nego kad posviti sunašce za zorom.
I kô bistre oči pram njemu podviže,
Riči mu potoči, jak perle da niže:
Moj, reče, ti da bi zvati se htíl sluga,
Robinja, 849—857

Toj rekši prigizdav poklon mu prikaza
Prijazan i ljubav dajuć iz obraza.
On se otpokloni i kipom i glavom
Pak opet zazvoni ričju joj gizdavom:
Robinja, 885—888

U drugom citatu imamo plastičnu sliku aristokratskog ophođenja mladića i djevojke, u kojoj se iznova pokazuje Lucićeva gracioznost i šarm kad tumači galantne motive i prizore, kojom bismo konstatacijom i završili ovu analizu.

Pokušao bih sažeti njezine zaključke, koji su možda u šumi citata ostali nedostatno uočljivi. Stotinjak stihova (po prilici njih deset posto) u *Robinji* duhom i oblikom odgovaraju konvencijama ljubavnoga renesansnog pjesništva te bi autonomno mogli biti dionikom Lucićevih *Pjesni ljuvenih*. Njihovom interpretacijom utvrdili smo:

- a) da je Lucić baštinik tradicije hrvatskog petrarkizma,
- b) da je petrarkistička konvencija bila veoma zarazna i otporna, te da se očitovala i u dramskim rodovima hrvatske renesanse,
- c) da je Hanibal Lucić u evropskim razmjerima jedan od najranijih izvantalijanskih petrarkista,
- d) da su književne veze u južnohrvatskomu kulturnom prostoru na razmeđu XV. i XVI. stoljeća funkcionirale na djelatan način (Dubrovnik—Hvar—Split),
- e) da je Hanibal Lucić po karakterističnoj navadi renesansne oponašateljske poetike preuzimao pjesnička iskustva Džora Držića,
- f) da je isto tako uklapao u svoju pjesničku retoriku Dantea (pored već utvrđenih Petrarke i talijanskih petrarkista),
- g) i da je, kada je riječ i o *Robinji*, jedan od najsuptilnijih autora galantnog lirizma u svekolikoj hrvatskoj književnosti.

B I L J E Š K E

- ¹ »Pisni Ljuvene« *Hanibala Lucića*, Glasnik Matice Dalmatinske, Zadar, 1902, str. 270.
- ² *Povijest hrvatske književnosti*, I, Zagreb 1913, str. 120.
- ³ *Povijest hrvatske književnosti do narodnog preporoda*, Zagreb 1961,² str. 126.
- ⁴ Predgovor PSHK 7, str. 20. Iz tog izdanja preuzeti su svi citati što se odnose na Lucićeve stihove.
- ⁵ O. c. (bilješka 1), str. 273—274.
- ⁶ Služio sam se, kako rekoh, Franičevićevim izdanjem *Robinje* iz PSHK 7 (Lucić/Hektorović).
- ⁷ PSHK, str. 30.
- ⁸ SPH XXXIII, priredio J. Hamm, Zagreb 1965.
- ⁹ PSHK, str. 44.
- ¹⁰ PSHK, str. 37, 39, 58, 59.
- ¹¹ Isp. Mirko Tomasović, *O hrvatskoj književnosti i romanskoj tradiciji*, Zagreb 1978, str. 19.
- ¹² PSHK, str. 45, 49.
- ¹³ O. c., str. 121.
- ¹⁴ PSHK, str. 42.
- ¹⁵ SPH II, priredio M. Rešetar, Zagreb 1937, str. 240.
- ¹⁶ O tome više govorim u knjizi *Zapisi o Marulu*, Split 1984, str. 23—46.
- ¹⁷ SPH II, str. 308.
- ¹⁸ PSHK, str. 42.
- ¹⁹ SPH II, str. 12.
- ²⁰ SPH II, str. 29.
- ²¹ PSHK, str. 28, 34, 36.
- ²² SPH II, str. 4.
- ²³ SPH, II, str. 44.